

РЕЦЕПТИВНІ СТУДІЇ

Мантуло Н.Б.

Гуманітарний університет “ЗІДМУ” (Запоріжжя)

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЗАГОЛОВКА НОВЕЛИ О.ХАКСЛІ “THE GIOCONDA SMILE” У СВІТЛІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ

У сучасній науці існує багато різних теорій текстуальності. До недавнього часу в практиці інтерпретації текстів домінувала класична парадигма текстуальності, згідно з якою текст розглядався як лінгвістично опосередкований (або реалізований за допомогою мовних засобів) продукт діяльності конкретної особистості (або особистостей) у конкретному ситуативному контексті. Виникла нагальна потреба переглянути цей підхід, пов'язати його з особливостями тлумачення текстів в інших суміжних дисциплінах. Як зазначила М.Д.Путрова, “руйнування колишніх уявлень і необхідність... переоцінити або ще раз продумати формулювання та найважливіші постулати, виникли в процесі проникнення в теорію інтерпретації тексту таких головних новацій: розробок з теорії літератури, досягнень у галузі лінгвістики й особливо... семіотики, а також теорій деконструктивізму й завдяки розвитку певних традицій у філософії, особливо в тій її частині, яка ... завдячує соціології знання” [1, 6].

Концепція інтертекстуальності дає немов новий поштовх теорії тексту й теорії контексту. Принцип інтертекстуальності ставить під сумнів цілісність і незмінність тексту, розглядаючи його як процес взаємодії інших текстів, кожен з яких є одиницею безмежного культурного контексту.

Незважаючи на те, що явище інтертекстуальності в прозі відомого англійського письменника Олдоса Хакслі є фактом загальноновизнаним, на сьогодні ще не існує спеціальних робіт, які б детально й глибоко досліджували цю проблему, використовуючи новітні досягнення в галузі і літературознавства, і лінгвістики.

Співвідношення “заголовок – текст” є одним із видів міжтекстових зв'язків і, за класифікацією Н.Фатєєвої, презентує один із шістьох основних класів інтертекстуальних елементів [2, 27].

Заголовок включається до тексту художнього твору різними способами. Його перш за все треба розглядати в системі повторів. Повтори служать створенню топікальних ланцюжків. Вибір повтору визначається ціленастановою тексту.

Заголовок можна розглядати як інтегративне відношення, що виникає при проекції на результуючу тему тексту. Розглядаючи

зачеплення заголовка в оповіданні Е.Хемінгуея "A Day's Wait", О.Г.Фоменко показує, що для виведення результируючих понять оповідання автор використовує "іменний стиль" метамови опису, дозволяючи перевіряти розуміння змісту за мотивованим іменем "wait" як перспективою оповіді [3, 154].

Вирішальне значення для усвідомлення ідейної спрямованості новели "The Gioconda Smile" має її заголовок, який включається до тексту художнього твору в системі повторів, причому має значення й розміщення заголовка в тексті, і його контакти з іншими стилістичними елементами.

Колись герой новели Генрі Хаттон напівглузливо полестив старій діві Дженнет Спенс, сказавши, що в неї посмішка Джоконди: "*Miss Spence had taken the compliment seriously, and always tried to live up to the Leonardo standard*" [4, 104]. Поступово Хакслі доводить, що ані сам Хаттон, ані міс Спенс не відповідають високим стандартам людини Відродження.

У новелі "The Gioconda Smile" заголовок повторюється 18 разів, концентрація повторів змінюється в кожній частині новели.

Було виділено такі способи повтору заголовка: прямий або дослівний повтор, звужений повтор заголовка з опущенням слова "Gioconda", з опущенням слова "smile" без зміни артикля, з опущенням слова "smile" і зміною означеного артикля неозначеним, варійований повтор зі зміною головного компонента субстантивного словосполучення "*the Gioconda smile – the Gioconda (business, trick, expression)*", варійований повтор, при якому власне ім'я "Gioconda" стає основним компонентом субстантивного словосполучення; конверсія N > V.

Автор лише однократно вдається до прямого повтору заголовка. У другій частині, після дослівного повтору, наступний елемент будується звуженим повтором словосполучення – посмішка немов би відсікається, залишається маска, деталь, що приписується містером Хаттоном міс Спенс. Зміна означеного артикля на неозначений показує, що мова йде не про людське вираження почуття, а про стандарт, про імідж.

Повтори слова "smile", на відміну від інших повторів заголовка, зустрічаються також і у зв'язку з описом поведінки містера Хаттона. Хакслі таким чином підкреслює позерство та нещирість персонажа.

Література

1. Пуртова М.Д. К вопросу о тексте: меняющиеся парадигмы текстuality // Русская филология. Украинский вестник. – 2001. – № 3 (19). – С.5-7.
2. Фатеева Н.А. Типология интертекстуальных элементов // Изв. РАН. Серия литературы и языка. – М., 1998. – Т.57. – № 5. – С.25-38.
3. Фоменко Е.Г. Интегративные процессы в коротком рассказе // Вісник ЗДУ. – 1999. – № 2. – С.151-154.
4. Huxley A. The Gioconda Smile. – London: Triad Grafton Books, 1987. – 488 p.